

Peer

Parliaments

Make
yourself
heard

#MyWorldOurPlanet
#EUClimatePact

Kaip gaminame žalią

ir aplinkai draugišką energiją.

2 moduliui skirta

mokymosi medžiaga

Šiame dokumente pateikiama nuomonė negali būti laikoma oficialia Europos Komisijos pozicija. Atkreipkite dėmesį, kad šiame dokumente pateikta informacija gali būti pasenusi, nes pirmoji dokumento versija parengta 2022 m.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2024

© Europos Sąjunga, 2024 m.

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo politika įgyvendinama pagal 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimą 2011/833/ES dėl pakartotinio Komisijos dokumentų naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>. Jeigu nenurodyta kitaip, šį dokumentą leidžiama pakartotinai naudoti pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas leidžiamas, jeigu tinkamai nurodoma autorystė ir visi pakeitimai.

Norint naudoti ar atgaminti elementus, kurių autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungai, gali reikėti gauti tiesioginį atitinkamų teisių turėtojų leidimą.

Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją: Gamyba ir naudojimas

1 klausimas

Nuo montuojamų ant stogo saulės baterijų modulių iki geresnės pastatų sienų izoliacijos – energijos gamybos ir tausoavimo namų ūkiuose būdai yra svarbiausi klausimai norint tapti tvaresne visuomene. Ko reikėtų, norint efektyviau ir tvariau naudoti energiją namuose? **Peržiūrėkite** toliau **pateikiamus variantus, aptarkite** juos su savo grupe ir **išrikiuokite juos** pagal tai, kurie sprendimai jums atrodo geriausi.

Taškai	Variantas
5 taškai	B
4 taškai	C
3 taškai	A
2 taškai	E
1 taškas	D

Balsavimo pavyzdys

- A** **Efektyvūs energijos vartojimo būdai**, kaip pavyzdžiui, namų apšiltinimas, išmaniųjų termostatų įrengimas, senų langų pakeitimas ar energiją tausančios lemputės, turėtų būti skatinami, o informacijos apie jų privalumus netrūktų.
- B** **Pereiti prie žaliosios elektros ir šildymo** savo namuose, turėčiau būti skatinamas, didinant energijos gamybos iš neatsinaujančių išteklių kainą.
- C** Man turėtų būti sudaromos sąlygos **pigiau ir lengviau** įsirengti žalesnius energijos gamybos šaltinius, tokius kaip, saulės baterijos ir šilumos siurbiai.
- D** Neturėtų būti sąlygų naudoti **energiją iš taršių neatsinaujančių išteklių**, tokių kaip anglis, siekiant palaipsniui jų atsisakyti.
- E** Kokius **kitus sprendimus** sugalvojote?

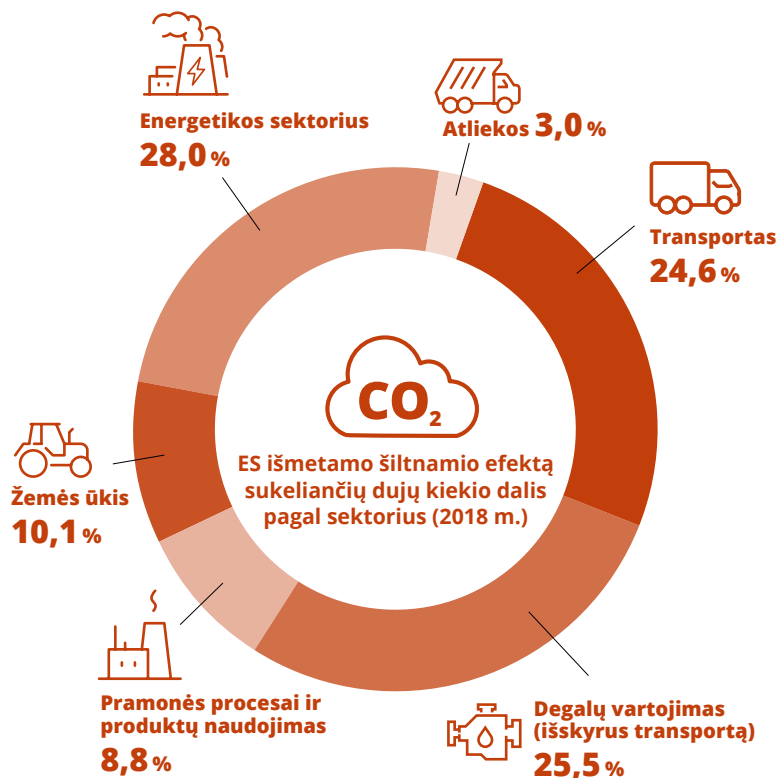
Kontekstas

Visos šiuolaikinės visuomenės ir ekonomikos veikia naudojamos energiją – mums ji reikalinga elektrai generuoti, savo namams šildyti ir kitoms reikmėms tenkinti. Nors didžioji energijos dalis vis dar gaminama iš iškastinio kuro (naftos, anglies ir dujų), mažesnioji dalis gaunama iš atsinaujinančiųjų energijos šaltinių, kaip antai saulės šviesos, vėjo, vandens ir geoterminės šilumos. Ir ši dalis auga – lėtai, bet tvirtai.

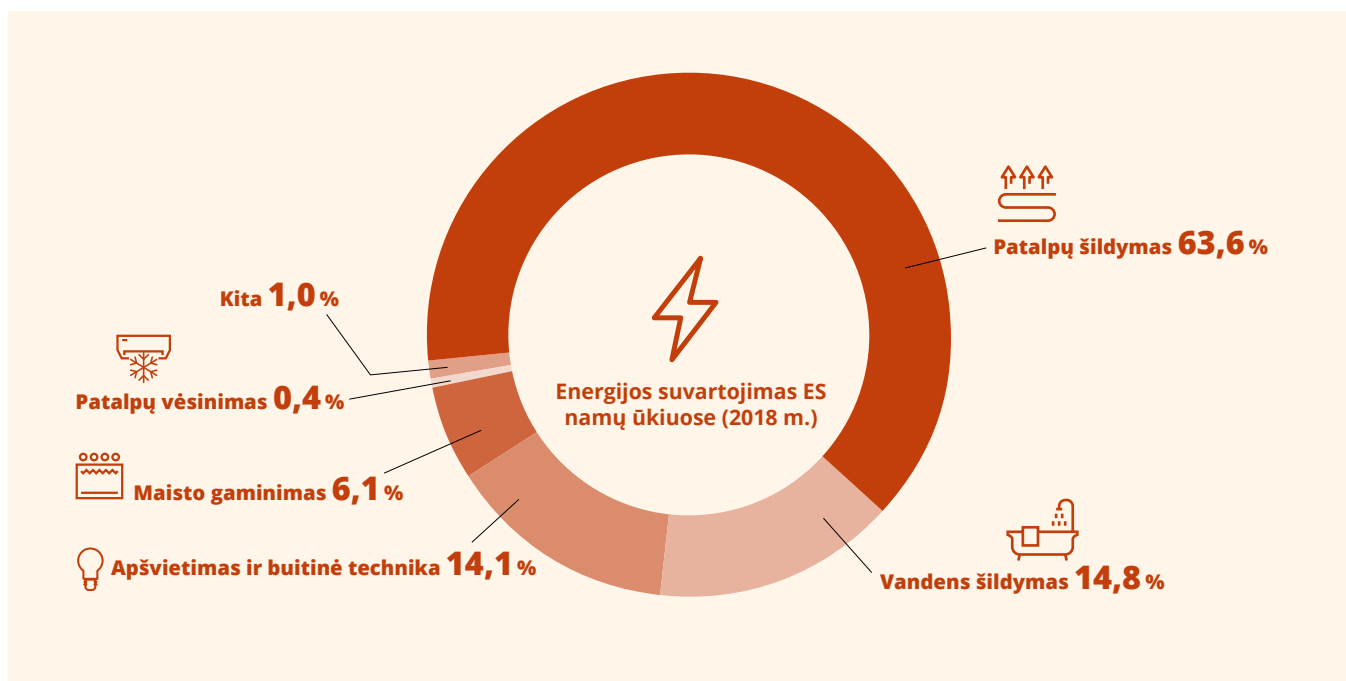
Trys trečdaliai ES išmetamo šiltnamio efekta sukeliančių dujų išsiskiria generuojant ir vartojant energiją.

Su energijos gamyba susijusį išmetamų šiltnamio efekta sukeliančių dujų kiekį galima sumažinti dviem būdais:

- Didinant energijos vartojimo efektyvumą ir naudojant mažiau energijos (pavyzdžiui, apšiltinant ar renovuojant pastatus).
- Didinant energijos dalį, pagaminamą iš atsinaujinančių išteklių. 2018 metais ES namų ūkių suvartojamos energijos dalis sudarė 26,1 proc. Didžioji šios energijos dalis buvo pagaminta iš gamtinių dujų (32,1 proc.) ir elektros, gautos naudojant iškastinį kurą (24,7 proc.), o atsinaujinantys energijos šaltiniai sudarė 19,5 proc. Didžiausias energijos poreikis namų ūkiuose tenka šildymo reikmėms tenkinti.

Gaminant ir naudojant energiją efektyviau ir tvariau apsaugoma aplinka, taip pat žmonių sveikata ir gerovė, lėtinama klimato kaita ir pasaulinis atšilimas bei mažinama ES priklausomybė nuo išorinių naftos ir dujų tiekėjų. Dėl šios priežasties ES žaliuoju kursu siekiama paskatinti pereiti nuo anglies naudojimo prie švaresnės energijos šaltinių.

Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją: Gamyba ir naudojimas

Efektyviai energiją vartojantys pastatai

Pastatai suvartoja apie 40 proc. viso ES suvartojamo energijos kiekio ir generuoja daugiau kaip trečdalį ES išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio.

Maždaug 75 proc. ES pastatų neefektyviai vartoja energiją ir tik 1 proc. kasmet atlieka energijos vartojimo efektyvumo didinimo renovacijas. Maždaug 85–95 proc. dabartinių pastatų 2050 metais toliau bus naudojami.

Norint iki 2030 m. sumažinti ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bent 55 proc., pastatų generuojamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį reikės sumažinti 60 proc. Todėl pastatai turi efektyviau naudoti energiją, būti geriau izoliuoti ir renovuoti.

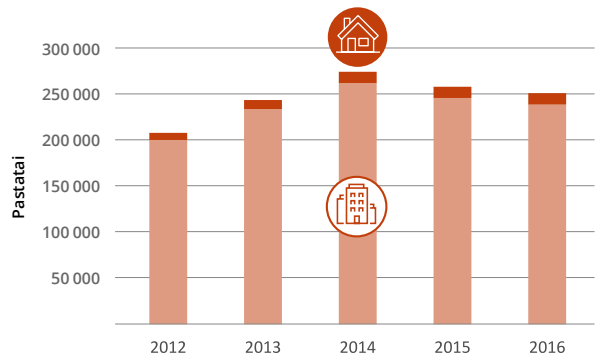
Nauja Europos Komisijos strategija „Renovacijos banga Europoje“ siekia padvigubinti metinės energiją taupančios pastatų renovacijos mastą per kitus 10 metų.

Vadinamoji savininkų ir nuomininkų dilema taip pat kelia problemų. Savininkai nenori pirkti efektyviai energiją vartojančių prietaisų ir investuoti į pastato renovaciją, nes iš to negaus grąžos, nors nuomininkų, apmokančių sąskaitas, išlaidos bus mažesnės.

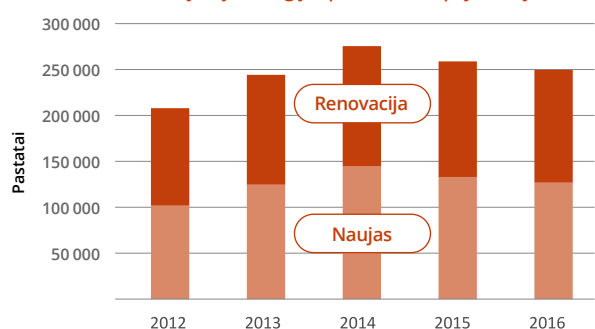
Nauja investicijų banga į pastatų renovaciją gali būti papildomas veiksnys, potencialiai sukuriantis 160 000 žaliųjų darbo vietų statybų sektoriuje iki 2030 m.

Kai kurios ES valstybės narės vis dar nesiima skubių veiksmų, būtinų statybų sektoriuje.

Beveik energijos nevirtojantys pastatai Europoje pagal pastato naudojimo paskirtį (gyvenamasis ar ne)

Beveik nevirtojantys energijos pastatai Europoje (nauji ir renovuoti)

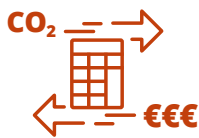

Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją: Gamyba ir naudojimas

Anglies dioksido apmokestinimas

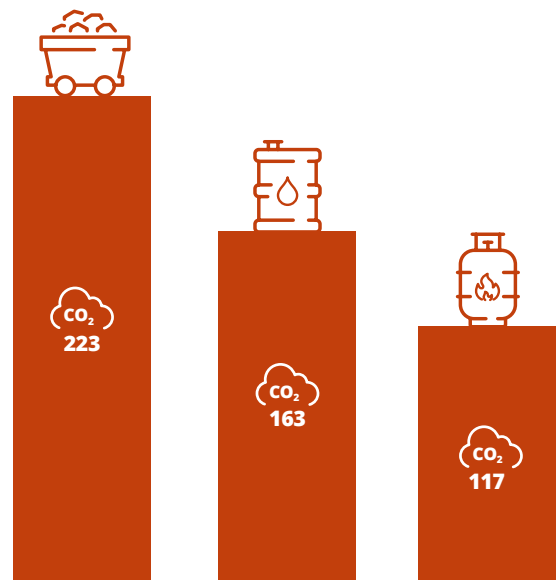
Apmokestinant anglies dioksidą stengiamasi kompensuoti netiesiogines išmetamo anglies dioksido kiekio lemiamas išlaidas. Tai išlaidos, kurias visuomenė (kiekvienas iš mūsų) apmoka, siekiant atstatyti klimato kaitos daromą žalą. Pavyzdžiui, sveiktos priežiūros išlaidas arba turtinę žalą, atsirandančią dėl karščio bangų ir sausrų, kilusių dėl klimato kaitos.

Galima įvairiais būdais apmokestinti išmetamą anglies dioksidą, bet dažniausiai tam pasitelkiamos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos ir anglies dioksido mokesčiai.

Vykdam apyvartinių taršos leidimų prekybą, teršėjai (pavyzdžiui, elektros tiekėjai) gauna sertifikatus, leidžiančius jiems išmesti tam tikrą CO₂ kiekį per metus. Sumažinę išmetamo CO₂ kiekį, jie gali parduoti bet kokią nepanaudotą leidimo dalį kitoms rinkoje dalyvaujančioms šalims, kurios kelia didesnę taršą. Bendras sertifikatų kiekis ribojamas įstatymu ir palaipsniui mažinamas skatinant mažinti anglies dioksido išmetimo rodiklį.

Išskastinio kuro generuojamas anglies dioksido kiekis pagal tipą – anglis, nafta, gamtinės dujos (CO₂ svarų vienam milijonui britų terminų vienetai)

Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą ES pradėjo taikyti 2005 metais. Tai buvo pirmoji didžiausia pasaulyje anglies dioksido rinka ir iki šiol ji tokia išlieka. Ji riboja išmetamų teršalų kiekį maždaug 10 000 energetikos sektoriaus ir gamybos pramonės įmonių bei tarptautinių oro linijų. Nors sistema dar nepadengia bendro transporto ir pastatų generuojamo teršalų kiekio, ji padengia apie 40 proc. ES išmetamo bendro šiltnamio efekto sukeltų dujų kiekio.

**Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją:
Gamyba ir naudojimas**

Anglies dioksido apmokestinimas

Anglis (antracitas)	228,60
Anglis (lignitas)	216,24
Anglis (subbituminės)	214,13
Anglis (bituminės)	205,40
Dyzeliniai degalai ir kiti naftos produktai	163,45
Benzinas (be etanolio)	155,77
Propanas	138,63
Gamtinės dujos	116,65

Išmetamo CO₂ kiekis svarais vienam milijonui britų terminų vienetų (Btu) energijos iš įvairaus kuro

Priešingai nei apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje, anglies dioksido mokesčiu tiesiogiai nustatoma anglies dioksido kaina apibrėžiant mokesčio tarifą, taikomą išmetamam anglies dioksidą sukeliančių dujų kiekiui arba – bendriau – iškastinio kuro išmetamam anglies dioksido kiekiui. Iškastinio kuro anglies dioksido kiekis yra suma įvairaus anglies dioksido (CO₂), kuris išmetamas naudojant skirtingą kurą, nustatant pagaminamos energijos kiekį. Pavyzdžiui, gaminant energiją iš antracito, išsiskiria beveik du kartus daugiau CO₂, nei deginant gamtines dujas.

Kelios Europos šalys, tokios kaip Suomija, Norvegija, Švedija ir Danija dar praėjusio šimtmečio devintajame dešimtmetyje pradėjo eksperimentuoti su anglies dioksido apmokestinimu. Kelios kitos Europos šalys pasekė jų pavyzdžiu, tačiau taikomi laikai skirtingi mokesčių tarifai. Anglies dioksido mokesčiai gali būti veiksmingas būdas išmetamam CO₂ kiekiui ir oro taršai sumažinti, nustatant anglies dioksido kainą. Jie gali reikšmingai mažinti tų sektorių išmetamų teršalų kiekį, kuriems netaikoma ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema.

Gautas pajamas iš anglies dioksido apmokestinimo galima panaudoti kitoms priemonėms, skirtoms sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Jas taip pat galima panaudoti siekiant palengvinti našta, tenkančią žemas pajamas turintiems namų ūkiams ir padidinant socialines išmokas, paremiant namų ūkius vienkartinėmis išmokomis arba investuojant į specialias sistemas, kaip antai subsidijas pastatų renovacijoms.

Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją: Gamyba ir naudojimas

Saulės baterijos yra atsinaujinančiosios energijos šaltinis, kuriuo pasinaudojant galima aprūpinti elektra ir karštu vandeniu namų ūkius. Saulės energija 2040 m. gali padengti 20 proc. ES elektros energijos poreikio.

Daugumoje valstybių narių saulės energija sudaro mažiau nei 1 proc. energijos, naudojamos šildymui ir vėsinimui. Šiltesnio klimato šalyse, turinčiose daugiau saulės ir mažesnį šildymo poreikį, saulės energija sudaro daug didesnę energijos dalį – pavyzdžiui, Kipre daugiau kaip 15 proc.

Šilumos siurbliai – kitas efektyvios energijos šaltinis. Įrengti gyvenamųjų namų išorėje jie veikia kaip šaldytuvai, tačiau aplinkos energiją gali panaudoti ir patalpų šildymui. Nors jų veikimui reikalinga elektros energija, ji panaudojama labai efektyviai.

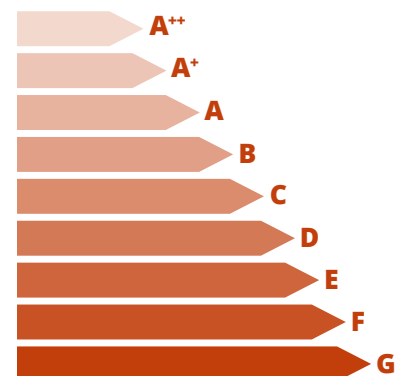

Pastaraisiais metais šilumos siurbliai tapo daug populiarešni, ypač šalto klimato valstybėse narėse, kuriose mažiau namų yra prijungti prie centralizuoto gamtinių dujų tinklo. Jie populiariausi Švedijoje, Estijoje, Suomijoje ir Norvegijoje, kur kasmet parduodama daugiau kaip 25 šilumos siurbliai 1 000 namų ūkių.

Norėdamos sumažinti namų ūkių šildymo sistemų išmetamųjų teršalų kiekį, valstybės narės ragina įsirengti šilumos siurblius ir saulės baterijas, dažniausiai siūlydamos subsidijas ir paskolas, bet taip pat mažindamos mokesčius. Todėl kai kuriose valstybėse narėse labai išaugo jų įrengimo skaičiai.

Nuo 2015 metų ES reglamentu reikalaujama, kad šilumos siurbliai, saulės baterijos ir panašūs namų ūkių įrenginiai elektros energijai ir šilumai generuoti būtų paženklinėti etiketėmis, kuriose nurodoma informacija apie energijos vartojimo efektyvumą ir jos vartojimą. Be to, 2010 metais ES nustatė reikalavimą, kad visi nauji pastatai iki 2021 metų būtų „beveik nevirtojantys energijos pastatai“ ir naudotų energiją iš atsinaujinančiųjų šaltinių. 2012–2016 metais buvo pastatyta maždaug 1,2 milijono „beveik nevirtojančių energijos pastatų“ arba esami pastatai buvo renovuoti taip, kad atitiktų šiuos reikalavimus. Jų dalis statybų rinkoje išaugo nuo 14 proc. iki 20 proc.

Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją: Gamyba ir naudojimas

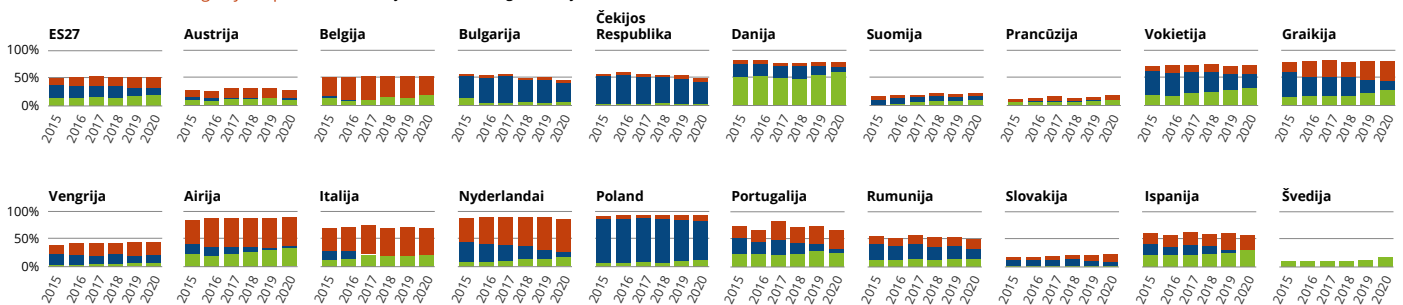
Perėjimas nuo anglies prie kitų energijos šaltinių

2020 metais atsinaujinantys energijos šaltiniai nurungė iškastinį kurą ir tapo pagrindiniu ES elektros šaltiniu. Tačiau anglis išlieka svarbus šaltinis kai kuriose valstybėse narėse, nors deginama anglis

išskiria daugiausiai CO₂, vertinant energijos kiekį – beveik du kartus daugiau nei gamtinės dujos ir 40 proc. daugiau nei dyzelinas arba kiti naftos produktai, naudojami energijos gamybai.

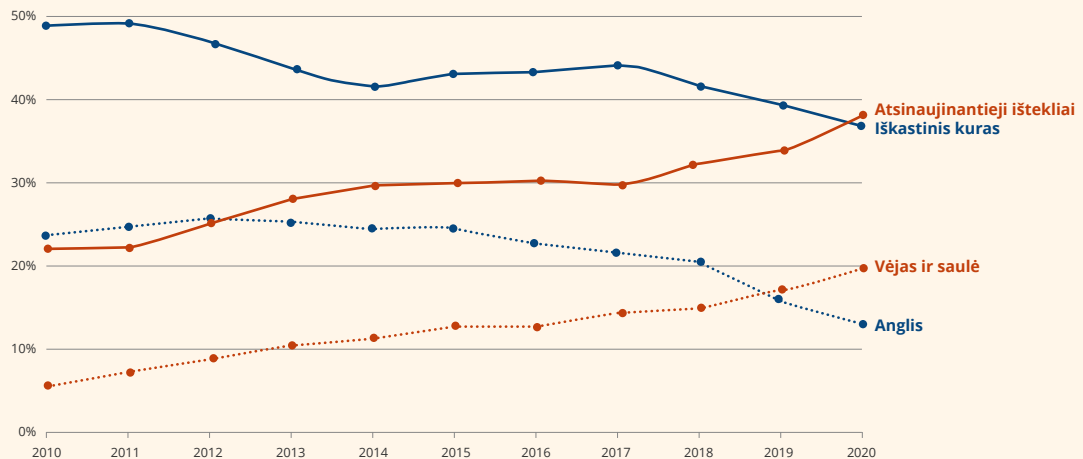
Elektros gamybos šaltiniai ES valstybėse narėse

Bendrosios elektros gamybos procentas ■ Vėjas ir saulė ■ Anglis ■ Dujos

Atsinaujinantieji ištekliai nurungia iškastinį kurą

proc. elektros gamybos dalis ES27

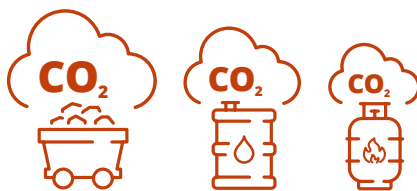
Europe's Power Sector in 2020, Ember and Agora Energiewende (25/01/2021)

Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją: Gamyba ir naudojimas

Perėjimas nuo anglies prie kitų energijos šaltinių

Anglis išskiria daugiau CO₂/kg nei bet kuris kitas iškastinis kuras. Nors elektrinės skiria daugiau dėmesio aplinkosaugai, kūrenamos anglimi išlieka elektrinės pagrindiniu orą ir vandenį teršiančiu šaltiniu.

Ekspertų teigimu, norint pasiekti Europos Komisijos iškeltą tikslą iki 2030 metų sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamą kiekį 55 proc., valstybės narės turėtų beveik visiškai atsisakyti anglies kuro.

14 iš 27 ES valstybių narių, kurios tradiciškai naudodavo anglį elektrai gaminti, visiškai atsisakė anglies arba paskelbė, kad tai padarys iki 2030 metų. Vokietija ketina tai padaryti 2038 metais, Lenkija – 2049 metais, Čekija planuoja atsisakyti anglies 2033 m., taip pat ir Slovėnija. Rumunija įsipareigojo atsisakyti anglies iki 2032 m., o Bulgarija – iki 2038 m.

Laipsniškas anglies atsisakymas kelia iššūkių su ja susijusiems regionams. ES anglies sektoriuje 237 000 žmonių dirba anglį deginančiose elektrinėse ir kasyklose, o šis skaičius iki 2030 metų sumažėtų 160 000, vėliau, penkto dešimtmečio pradžioje šis sektorius visiškai išnyktų. Darbuotojų mažėjimas gali vykti dar sparčiau, priklausomai nuo to, kaip greitai ES mažins anglies naudojimą.

ES sukūrė Teisingos pertvarkos mechanizmą ir fondą, siekdama padėti tiems ES regionams, kuriuos šis perėjimas prie neutralumo klimatui – ypač anglies, durpių ir degių skalūnų regionuose – paveiks labiausiai. Tai bus padaryta padedant šiems regionams restruktūrizuoti savo ekonomiką ir išsaugoti darbo jėgą ateities iššūkiams pasirengusiems sektoriams.

Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją: Gamyba ir naudojimas

Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją: Teisinga pertvarka

2 klausimas

Pereinant prie švaresnės, žalesnio pobūdžio energijos, labai svarbu nieko nepalikti nuošalyje. Kaip galime padaryti šią pertvarką sąžiningą visiems? **Peržiūrėkite toliau pateikiamus variantus, aptarkite juos** su savo grupe ir **išrikiuokite juos** pagal tai, kurie sprendimai jums atrodo geriausi.

Taškai	Variantas
5 taškai	B
4 taškai	C
3 taškai	A
2 taškai	E
1 taškas	D

Balsavimo pavyzdys

- A** Efektyvaus energijos vartojimo technologijos, pavyzdžiui, energija taupantys buitiniai prietaisai ir elektros lemputės, turi būti **įperkamesnės** mažas pajamas turintiems namų ūkiams.
- B** Energija ir elektra, gaminama iš neatsinaujančiųjų šaltinių, **pabrangs**, jei bus apmokestintas gamybos procese išmetamas anglies dioksidas (vadinamoji anglies dioksido kaina). Šis padidėjimas turi būti kompensuojamas žemų pajamų namų ūkiams.
- C** Žmonėms, dirbantiems iškastinio kuro ar energijai imliuose sektoriuose, turi būti pasiūlytos **galimybės persikvalifikuoti**, kad jie galėtų rasti kitą darbą tame pačiame arba kitame sektoriuje.
- D** Bendruomenės ir regionai, priklausantys nuo anglies kasybos, turi gauti **specialią paramą, kuri padėtų jiems pereiti prie žaliosios ekonomikos**.
- E** Kokius **kitus sprendimus** sugalvojote?

Kontekstas

Žaliuoju kursu Europos Sąjunga siekia skatinti perėjimą prie žaliosios energetikos ir iki 2050 metų tapti pirmuoju neutraliu klimatui žemynu. Skaičiuojama, kad apskritai žaliaji pertvarka teigiamai paveiks ekonomiką ir užimtumą. Parengus tinkamas politikas, iki 2030 metų tai galėtų sukurti apie 1 milijoną darbo vietų ES – ypač statybos ir gamybos sektoriuose, kur nereikia aukštojo išsilavinimo ir mokamas vidutinis atlyginimas.

Žaliaji pertvarka – tai energetikos sektoriaus transformacija, kuriai per trumpą laikotarpį reikės didžiulių investicijų. Skaičiuojama, kad vien elektros sektoriaus pertvarkos išlaidos iki 2050 m. sudarys nuo 1,2 trilijono eurų iki 1,4 trilijono eurų. Energijos tiekėjai dalį šių energetikos pertvarkos išlaidų šiuo metu perkelia vartotojams, įtraukdami jas į energijos sąskaitas. Tai didina energijos nepritekliaus riziką, kuris paveiktų iki 34 milijonų žmonių ES. Žemų pajamų namų ūkiai neįperka naujesnių, efektyviau vartojančių energiją prietaisų ir dažnai gyvena senesniuose pastatuose, kurie nėra renovuoti, o tai reiškia, kad jie moka daug didesnes energijos sąskaitas, palyginti su tais, kurie gyvena efektyviai energiją vartojančiuose pastatuose.

Energetikos pertvarka sukuria spaudimą toms energetikos sektoriaus dalims, kurios vis dar priklauso nuo iškastinio kuro, kaip antai anglies kasyb ir mineralinės alyvos gamyba (pvz., parafino). Štai kodėl Europos Komisija siūlo naują Socialinį klimato kaitos fondą, skirtą palaikyti investicijas į pastatų ir transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, tuo pačiu išsprendžiant energijos nepritekliaus problemą. Socialinis klimato kaitos fondas remia pažeidžiamus namų ūkius ir mažas įmones, padėdamas finansuoti energines renovacijas, ir kitas priemones, kurios padės jiems mažinti energijos vartojimą ir pereiti prie atsinaujinančiųjų šaltinių. 2025–2032 metais šis fondas skirs 72,2 mlrd. EUR.

ES įsteigė 19,2 mlrd. EUR vertės Teisingos pertvarkos fondą, skirtą padėti teisingai vykdyti žaliają pertvarką. Valstybės narės gali pasinaudoti šiais ištekliais finansuoti projektus, pavyzdžiui, mokymo ir perkvalifikavimo programas, kurios padėtų žmonėms rasti naujas darbo galimybes tuose regionuose, kurie labai priklauso nuo iškastinio kuro ir daug šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetančios pramonės.

1 milijonas
naujų žaliųjų darbo vietų ES 2030 M.

72,2 mlrd.
Socialinis klimato kaitos fondas 2025–2032 M.

19,2 mlrd.
ES Pertvarkos fondas

**Kaip gaminame žalią
ir aplinkai draugišką energiją:
Teisinga pertvarka**

Efektyvaus energijos vartojimo technologijos

Yra daug būdų energijai taupyti: nuo mažų ir vidutinių išlaidų sprendimų, pavyzdžiui, elektros lempučių ir buitinių prietaisų pakeitimas; iki brangių efektyvaus energijos vartojimo technologijų, naudojamų namams modernizuoti (kaip antai energijos valdymo programinės įrangos sprendimai).

Pirkdami prietaisus vartotojai dažnai renkasi standartinį modelį arba efektyviai energiją vartojantį modelį, kuris paprastai būna brangesnis, bet visą prietaiso naudojimo laiką susidaro mažesnės eksploatacijos sąnaudos. Tenka rinktis, ar išleisti mažiau dabar (pirkti standartinį modelį), ar išleisti mažiau vėliau (pirkti efektyviai energiją vartojantį modelį). Pavyzdžiui, pasikeitus elektrinei orkaitę į efektyviausiai vartojančią energiją, per 15 metų galima sutaupyti iki 230 EUR.

Žemų pajamų namų ūkiai dažniausiai nesiima žingsnių savo namams modernizuoti efektyviai energiją vartojančiomis technologijomis, tai dažniau daro didesnes pajamas gaunantys namų savininkai. Statybų renovacijos programos gali tapti patrauklesnės žemas pajamas turintiems namų savininkams sumažinus paskolų palūkanų normas, pailginus paskolų išmokėjimo laikotarpį ir (arba) padidinus subsidijuojamą sumą.

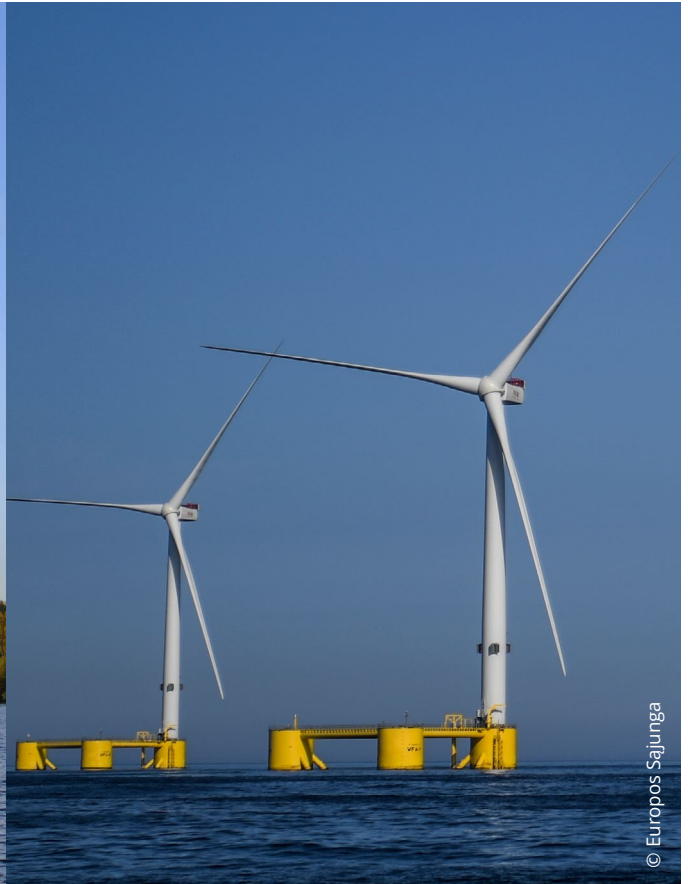
Prietaisų keitimo politika dažnai siejama su nepakankamu apšvietimu ir senais prietaisais, kaip antai skalbimo mašinomis ir šaldytuvais. Pavyzdžiui, pagal vieną Vokietijoje vykdomą programą, žemas pajamas turintiems namų ūkiams suteikiama 150 EUR subsidija, kad jie galėtų nusipirkti naują efektyviai energiją vartojantį šaldytuvą.

**Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją:
Teisinga pertvarka**

Anglies dioksido apmokestinimo kompensavimas

© Europos Sąjunga

Žemiausių pajamų ES namų ūkių energijos sąskaitos (įskaitant mokesčius) sudaro maždaug 10 proc. visų namų ūkių išlaidų – nuo vos 3 proc. Švedijoje iki 23 proc. Slovakijoje.

ES Energijos mokesčių direktyva suteikia valstybėms narėms galimybes atleisti pažeidžiamus namų ūkius nuo didesnių energijos mokesčių.

Energija ir elektra pabrangs, jei bus apmokestintas gamybos procese išmetamas anglies dioksidas (vadinamoji anglies dioksido kaina). Tačiau iš anglies dioksido apmokestinimo gaunamas pajamas galima panaudoti žemų pajamų namų ūkių naštai palengvinti teikiant socialines išmokas ir kuriant subsidijų sistemas.

Pavyzdžiui, Airija siekia perskirstyti šias pajamas taip, kad pažeidžiami namų ūkiai būtų apsaugoti padidinant jų gaunamas išmokas už kurą. Portugalija ketina perskirstyti pajamas iš anglies dioksido mokesčių taip, kad galėtų taikyti pajamų mokesčio lengvatą žemas pajamas gaunančioms šeimoms. O kai Švedija 1991 metais įsivedė anglies dioksido mokestį, taip pat sumažino energijos mokesčius, kurie gali neigiamai paveikti žemų pajamų namų ūkius.

Vyriausybės taip pat gali naudotis pajamomis iš anglies dioksido apmokestinimo siekdamos padidinti aplinkos apsaugos išlaidas ir remti kitas pastangas mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kieki.

**Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją:
Teisinga pertvarka**

Perkvalifikavimas

Europos Sąjungoje 237 000 žmonių vis dar dirba anglies sektoriuje, daugiausia anglimi kūrenamose elektrinėse ir kasyklose. Iki 2030 metų šis skaičius gali sumažėti 160 000-čių asmenų.

Jaunesni žmonės dažniausiai atviresni įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo iniciatyvoms.

ES Teisingos pertvarkos fondas, be kita ko, padės žmonėms prisitaikyti prie kintančios darbo rinkos, remiantis turimais įgūdžiais arba išmokstant nauju, taip pat padedant susirasti darbą.

Be to, naujas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+), kurio biudžetą 2021–2027 m. sudarys 99 mlrd. EUR, investuos į perkvalifikavimą ir įgūdžių tobulinimą, siekiant paremti perėjimą prie žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos.

Įgūdžių neatitikimas kliudo pereiti prie mažaanglės energijos sistemos. Energijos pramonėje dominuoja vyriškos lyties, senstantys darbuotojai, ypač tradiciniuose energetikos sektoriuose. Juntamas didelis diplomuotų gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) sričių specialistų, taip pat skaitmeninių įgūdžių turinčių žmonių poreikis.

**Kaip gaminame žalią
ir aplinkai draugišką energiją:
Teisinga pertvarka**

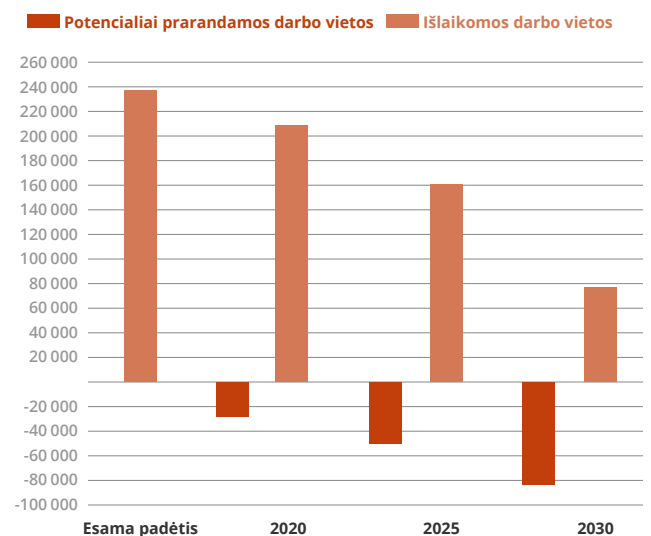
Parama anglies pramonės regionams

Europos Sąjungoje anglies kasybos srityje vis dar dirba 185 000 žmonių. Maždaug pusė šios darbo jėgos dirba Lenkijoje, kita dalis – Vokietijoje, Čekijoje, Rumunijoje, Bulgarijoje, Graikijoje ir Ispanijoje.

Skaičiuojama, kad gali būti prarasta 109 000 darbo vietų angliakasybos srityje, todėl sektorius taps ne toks konkurencingas. Viename Lenkijos regione gali būti prarasta iki 41 000 darbų vietų, o tai sudaro maždaug pusę viso to regiono darbo vietų.

Paskutinę anglimi kūrenamą elektrinę Vokietijoje numatyta uždaryti 2038 metais, o tam ruošiantis priklausanti nuo anglies šios šalies žemės gaus iš viso 14 mlrd. EUR investicijoms paveiktiems regionams. Šias lėšas galima panaudoti skaitmenizacijos projektams, turizmui plėsti, miestų infrastruktūrai gerinti arba pažangiems klimato srities veiksnių ir aplinkos apsaugos projektams.

Valstybės narės, kurių regionai, pramonės šakos ir darbuotojai patirs didžiausių sunkumų vykdant šią pertvarką į žaliąją energetiką, gali kreiptis dėl finansavimo į ES Teisingos pertvarkos fondą. Tęsdamos dialogą su Europos Komisija jos turės apibrėžti „teritorinius teisingos pertvarkos planus“ ir juose nurodyti kiekviename regione kylančius sunkumus, jų plėtros poreikius ir tikslus bei paramos priemones, kurias reikės pritaikyti iki 2030 metų.

**Kaip gaminame žalią ir aplinkai draugišką energiją:
Teisinga pertvarka**

Ar norėtumėte pasidalinti savo nuomone apie ES klimato politikas su žmonėmis iš visos Europos?

Kaip galėtumėte prisidėti prie neutralaus poveikio klimatui Europos? Kalbėkite ir dalyvaukite!

Kaip galite prisidėti prie neutralaus poveikio klimatui Europos

Pereikite prie saulės energijos

įsirenkite saulės baterijas ir generuokite energiją savo namams.

Sumažinkite savo namų temperatūrą

pamažinkite šildymą namuose laipsniu ar daugiau.

Apšiltinkite

įsirenkite ar pagerinkite savo namų izoliaciją.

Pakeiskite savo energijos tiekėją

pakeiskite savo namų energijos tiekėją į neišskiriantį anglies dioksido.

Ar norite gauti „Peer Parliaments“ naujienas ir rezultatus?

A norėtumėte patys globoti „Peer Parliament“?